

KOMMUNSTYRELSEN

2019-05-08

Finansdepartementet

Yttrande över remiss "Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningsen för kommuner och landsting" (SOU 2018:74)

Finansdepartementet har översänt utredning avseende översyn av kostnadsutjämningsen mellan kommuner och landsting "Lite mer lika" till bland annat samtliga kommuner och landsting för synpunkter.

Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram en prognos på utjämningsystemets omfördelning till år 2030. Prognosen visar att kommuner med befolkningstillväxt kommer att få ett avsevärt försämrat utfall framöver och färre kommuner kommer genom systemet att behöva betala avsevärt mer till betydligt fler. Lomma kommun, som en av landets mest snabbväxande kommuner befolkningsmässigt, ser med stor oro på utvecklingen. Det är mycket angeläget att även växande kommuner ges förutsättningar att bedriva välfärd med god kvalitet. Utredaren har endast haft i uppgift att utreda kostnadsutjämningsystemet. Utjämningsystemet måste dock ses i sin helhet för att kommunernas likvärdiga och långsiktiga ekonomiska förutsättningar ska kunna värnas så att service kan tillhandahållas invånarna oberoende av opåverkbara, strukturella faktorer.

För Lomma kommuns del innebär förslaget, om det blir infört i sin helhet, ett avsevärt sämre utfall i förhållande till 2018 års nivå, -652 kr/invånare och totalt -17 mnkr, vilket motsvarar en förändrad utdebitering med cirka 24 öre. Lomma kommun är den 11:e kommunen i landet räknat utifrån sämst utfall, förändring per invånare.

Kostnadsutjämningsystemets omfördelning kommer att öka kraftigt under 2020-talet. Trots detta finns ingen kontinuerlig uppföljning av systemet. Det är helt nödvändigt att Finansdepartementet säkerställer systemets träffsäkerhet över tid.

Ett av direktiven till utredningen har varit att förenkla kostnadsutjämningsen och öka förståelsen för systemet. Utredaren, anser sig, endast i mindre grad kunnat föreslå förenklingar. Lomma kommuns uppfattning är att förslaget till förändringar har gjort systemet än mer komplext med fler variabler inlagda i de olika delmodellerna. Behovet av förenkling har inte tillgodosetts. En reell förenkling av systemet skulle kunna öka dess legitimitet.

I utredningen föreslås att förändringarna träder i kraft redan från år 2020. Med tanke på tiden för remissbehandlingen anser inte Lomma kommun att det är rimligt att förändringarna av kostnadsutjämningsystemet införs förrän tidigast år 2021 och då med beaktande av de synpunkter som lämnas i remissvaret.

Ba

L B

Utredaren konstaterar att kommuner med svag socioekonomi inte har högre kostnader än andra kommuner trots att många kommuner fördelar resurser mellan till exempel sina förskolor eller stadsdelar utifrån socioekonomiska förutsättningar. Detta antas bero på att dessa kommuner inte har möjlighet att kompensera för merkostnader som uppstår. Utredarens bedömning är vidare att om socioekonomi ingår som en parameter vid resursfördelning mellan enheter inom kommuner så bör detta också vara relevant för resursfördelning mellan olika kommuner i utjämningsystemet, trots att kostnadsskillnader inte går att påvisa med hjälp av data på kommunnivå. Frågan om införande av socioekonomiska faktorer i flera delmodeller gör systemet mer träffsäkert behöver utredas ytterligare. Utredaren föreslår dock ingen socioekonomisk kompensation för förskoleklass och grundskola på grund av det riktade statsbidraget för likvärdig skola. Lomma kommun anser att om det ska ske socioekonomisk kompensation ska det ske inom kostnadsutjämningsystemet och inte i form av ett tillfälligt riktat statsbidrag. Det riktade statsbidraget bör omvandlas till generellt statsbidrag.

Lomma kommun ser positivt på att utredaren föreslår att variabeln "långvarigt ekonomiskt bistånd" tas bort från delmodellen Individ- och familjeomsorg. Detta kan öka incitamenten för kommunerna att jobba framgångsrikt med att begränsa antalet individer med långvarigt försörjningsstöd. Däremot ställer sig Lomma kommun kritiskt frågande till variabeln "barn i ekonomiskt utsatta hushåll". Kvalificering till detta sker genom att hushåll har låga inkomster eller att ekonomiskt bistånd betalats ut någon gång under året, oavsett det utbetalda beloppets storlek. Risken finns att förslaget ökar påverkbarheten i systemet i förhållande till befintligt system, där sju månaders bistånd under ett år krävs.

Lomma kommun tycker det är positivt att äldreomsorgsmodellens norm kostnad för gifta/ogifta ändras från civilstånd till samboende/ensamboende. Däremot bygger den nya normkostnaden på uppräknade av 2009 års beräkningar och inför framtiden är det mycket betydelsefullt att löpande följa vård- och omsorgsutvecklingen för de olika åldersgrupperna och vid behov justera ersättningsnivåerna.

Det är angeläget att variablerna i modellen för kommunal vuxenutbildning uppdateras årligen, då gruppen nyanlända har stor rörlighet mellan kommuner. Det hade också varit önskvärt att utredaren klarlagt hur utbildningsbakgrunden identifieras hos de elever som har svenska som andra språk inom den grundläggande vuxenutbildningen, då många av dessa är högutbildade. På detta sätt skulle elevernas utbildningsbehov fångas bättre av indikatorn.

Lomma kommun ser positivt på att utredaren föreslår att flertalet nominella fasta belopp i systemet i stället kopplas till kostnadsutvecklingen i riket så att det reala värdet inte urholkas över tid. Att variabler är uppräknade och aktuella ökar kostnadsutjämningsystemets legitimitet.

Robert Wenglén
Kommunstyrelsens ordförande

Jan Sohlmér
Kommundirektör